

Posudek oponenta

Doktorand JCLic. Mgr. Miloš Szabo podal v akademickém roce 2014 na Katolické teologické fakultě Univerzity Karlovy v Praze disertační práci s názvem *Dopady různosti obřadu v manželských kauzách na církevním soudu*.

Práce má i s přílohami 261 stran v jednoduchém řádkování

Práci rozvrhnul krom úvodu, závěru a příloh do tří bohatě členěných kapitol.

V rozsáhlé první kapitole (*Různost obřadů*) představuje kolega Szabo kompletní plejádu východních církví, jak pravoslavných, tak i sjednocených. Portréty církví mají jak historický, fenomenologický, dogmatický i aktuální ekumenický rozměr.

Druhá kapitola (*Manželská teologie, spiritualita a právo křesťanského Východu*) přibližuje pohled na manželství prisma teologie, spirituality a práva, jak v názvu naznačil. I když právní pohled, je to disertace z právní oblasti, logicky převažuje, vystihuje autor velmi přesně i významné teologicko-spirituální rozdíly. Např. „Setkáváme se i s názorem, že liturgie podle východního pojmání je vlastně „nebem na zemi“, proto mu náleží taková úcta, krása a bohatství. Tento způsob zbožštění, $\theta\acute{\epsilon}\omega\sigma\iota\varsigma$ (théosis), jenž je západní liturgické terminologii cizí, člověka nejen naplňuje Bohem, ale přímo jej přetváří. Liturgie tedy v sobě má sílu proměňovat člověka v bytost podobnou Bohu, jako tomu bylo na počátku stvoření, proto je východnímu myšlení mnohem bližší umrtvování, askeze (silné a dlouhé pústy), ale rovněž přechod do duchovních stavů na úkor potlačování tělesna i hmoty (mystické zážitky). Takto lze prožít jakýkoli náboženský obřad, zvláště přijímání svátosti, včetně té manželské. V chápání manželství coby svátosti jde o komunikaci mezi Bohem a člověkem, přičemž tato komunikace může probíhat pouze liturgickou cestou.“ (s. 103)

Třetí kapitola (*Práce s intereklesiálním manželstvím na církevním soudu*) je centrální částí práce. Zabývá se tu procesními záležitostmi obecného charakteru (3.1), konkrétními specifiky intereklesiálního manželství (3.2) a otázkami vzájemného uznávání manželství mezi sjednocenými a nesjednocenými církvemi (3.3). Velmi precizně jsou tu probírány všechny možné (i téměř nemožné) zákruty problematiky intereklesiálních manželství. Takto vyprecizované pohledy přesahují lokální problematiku a práce musí obstát i v širším světovém měřítku.

Osobně vidím velký přínos práce i v tom, byť je to práce v oboru církevního práva, že se Miloš Szabo pokusil tento čistě právní rámec rozšířit a ukázat na provázanost manželských

otázek z šířkou a hloubkou celé křesťanské dogmatické a především spirituální tradice. „Intereklesiální manželství není ani pouhým objektem kanonického práva stejně, jako jím není žádné manželství. Jakékoli právo sice může napomáhat nastolení spravedlnosti, která by měla být jedním z charakteristických projevů interpersonálních vztahů mezi křesťany, tedy i mezi manžely, ale není s ní ztotožněno. Do hledáčku práva se většinou manželství dostává až v okamžiku, kdy je nějakým způsobem narušena právě spravedlnost, a to jak spravedlnost Boží, církevní i lidská.“ (s. 179)

Práce je důkladně opřena o právní prameny a klíčové práce Pospishilovy a Praderovy a samozřejmě další.

Zcela určitě je práce cenným také příspěvkem pro církevní soudnictví, jistě se stane pomocným manuálem při řešení složitých otázek, před něž soudci budou postaveni. Navíc bude užitečná i duchovním v pastoraaci při přípravách snoubenců z různých východních církví. Vzhledem k rozšiřující se vlně migrací z různých částí Východu, přichází v pravý čas. Navíc práce překračuje i do ekumenické teologie a myslím, i když existuje v češtině několik studií věnujících se východním církvím, že Szabova práce je svou přesností a akribií přesahuje.

Cenné jsou také přílohy, které konkretizují a doplňují poznatky z textu disertace.

Je to smutné, ale jako oponent nemám, co bych práci vytknul, snad jen její nestandardní řádkování ☺. Možná by práci ještě více vyprecizovalo povšimnout si nových uskupení (církví, církevních společenství), které se hlásí k východní – pravoslavné tradici a zároveň usilují navázat na místní duchovní tradice galské, keltské apod. Takových církví je dnes na Západě několik. Mám na mysli třeba L'église catholique de France a podobná eklesiální společenství. A jako otázku k diskusi: zajímalo by mne, jak doktorand vidí budoucnost ekumenického směřování v katolicko-pravoslavném dialogu, když jsou dnes v mnohých pravoslavných prostředích neuznávány i základní svátosti udělené katolíky, zejména ta výchozí - křest.

Závěr: Jednoznačně doporučuji disertaci k obhajobě.

Václav Ventura

doc. ThDr. Václav Ventura, Th.D.

V Praze 8. ledna 2015